

## Ekonomistyrning (2FE255)

Tentamen lördag 29 november 2014, kl. 09.00-12.00

---

**Tillåtna hjälpmedel:** Miniräknare (dock inte i mobiltelefon) och ordbok (engelsk-svensk, svensk-engelsk alternativt engelsk-hemlandsspråk)

**Tentamenstid:** 3 timmar

**Tentamen** omfattar 14 frågor och kan totalt ge 25 poäng.

- Frågorna 1-9 är faktafrågor som ger 1 poäng vardera. Ett svarsalternativ är rätt.
- Frågorna 10-13 är förståelsefrågor som ger max 2 poäng vardera. Svar ska avges med en (1) mening per delfråga. Svar med fler än en (1) mening per delfråga ger poängavdrag.
- Fråga 14 är en analysfråga. Svaret ger max 8 poäng enligt bifogade poängkriterier.

**Betygsgränser:** För G krävs 16 poäng och för VG 23 poäng (inklusive eventuella pluspoäng för gruppuppgifter).

**Tentamenssansvarig:** Arne Sjöblom. Arne besöker lokalen omkring kl. 10.30.

**Du ska lämna in den separata svarsblanketten.** Glöm inte att skriva ditt anonymitetsnummer på samtliga sidor.

**Besvara alla frågor på avsedd plats i svarsblanketten.** Inga lösa underlag ska lämnas in. Svar på förståelsefrågor och analysfrågan avges inom markerade rutor. OBS! Det som står i rutorna är den text som rättas. Text på baksidor eller utanför rutor bedöms ej!

**Skriv läsligt:** Oläsliga svar kan inte bedömas och ger därför inga poäng.

**Skrivningsresultat meddelas** via Studentportalen senast måndag 15 december. Lösningar är tillgängliga när skrivningsresultaten anslås.

**Tid för tentamensutlämning meddelas när resultaten anslås.** Efter utlämningstillfället kan tentamen hämtas ut från institutionens expedition.

**Lycka till!**  
Arne & Lars

**FAKTAFRÅGOR** - Endast ett svarsalternativ per fråga är rätt.

Fråga 1 (1 poäng):

Enligt kursboken (Anthony et al., 2014) är det primära syftet med ekonomistyrning (management control):

- A. Att formulera strategier
- B. Att implementera strategier
- C. Att stödja strategiskt lärande

**Svar: B. Se diverse kapitel**

Fråga 2 (1 poäng):

Enligt kursboken är den primära "bottom-up"-funktionen med styrsystem (Management control systems) att:

- A. Informera chefer på högre hierarkiska nivåer
- B. Utvärdera chefer på mellannivåer
- C. Skydda chefer och medarbetare på lägre hierarkiska nivåer

**Svar: A. Se kap 1.**

Fråga 3 (1 poäng):

Enligt kursboken innebär "management control by control of managerial decisions" styrning av:

- A. Den styrda chefens beslut om rekryteringar
- B. Den styrda chefens beslut om investeringar
- C. Den styrda chefens beslut om delegeringar

**Svar: C. Se kap. 2**

Fråga 4 (1 poäng):

Enligt kursboken karaktäriseras koncernstrategin (corporate strategy) portföljförvaltning (unrelated diversification) främst av:

- A. Svaga beroenden mellan dotterbolags leverantörer
- B. Svaga beroenden mellan dotterbolags kunder
- C. Svaga beroenden mellan dotterbolag i koncernen

**Svar: C. Se kap 4.**

Fråga 5 (1 poäng):

Enligt kursboken är beräkningen av Residual Income (RI) förknippat med:

- A. En kostnad för använt kapital
- B. Kapitalbasens alla kostnader
- C. Alla kostnader i resultatet

**Svar: A. Se kap. 7.**

Fråga 6 (1 poäng):

Enligt kursboken är marknadsbaserad internprissättning (transfer pricing) att föredra om:

- A. Det finns begränsade möjligheter till outsourcing på marknaden
- B. Det finns tillgång till priser från en konkurrensutsatt marknad
- C. Det finns enkla metoder för beräkning av marknadspriser

**Svar: B. Se kap. 8.**

Fråga 7 (1 poäng):

I artikeln av Lind & Strömsten redogörs för hur kundrelationer som karaktäriseras av ett högt tekniskt gränssnitt och lågt organisatoriskt gränssnitt är relaterade till företags användning av:

- A. Analys av kundvärden (Customer valuation analysis)
- B. Analys av kundsegmentslönsamhet (Customer segment profitability analysis)
- C. Analys av kundlönsamhet (Customer profitability analysis)

**Svar: A. Se artikeln.**

Fråga 8 (1 poäng):

I artikeln av Lewis et al. argumenteras för att låg "Psychological empowerment" i kombination med hög "structural empowerment" resulterar i:

- A. "Low empowerment"
- B. "Obstructed empowerment"
- C. "Authentic empowerment"

**Svar: B. Se artikeln**

Fråga 9 (1 poäng):

Tetlock beskriver i sin artikel hur vi människor väljer mellan olika sätt att hantera ansvarssituationer. Ett sådant val handlar om vi ska följa våra interna övertygelser eller om vi ska böja oss för externa påtryckningar och byta attityd. Sådant attitydbyte är vanligt när:

- A. Det sociala acceptansmotivet (social approval motive) är svagt
- B. Den som hålls ansvarig inte känner till motpartens värderingar
- C. Den som håller någon ansvarig står fast vid sina värderingar

**Svar: C. Se artikeln**

## FÖRSTÄELSEFRÅGOR

- Svara med en (1) mening per delfråga i rutorna. Svar med fler än en (1) mening per delfråga ger poängavdrag. Endast text i rutorna rättas.

Fråga 10 (2 poäng):

Beskriv *vad* input och output mäts i för måttenhet i en A) standardkostnadsenhet (engineered expense center) respektive i en B) renodlad kostnadsenhet (discretionary expense center). Svara med en kort mening per delfråga.

**Svar: A) Input mäts i pengar och output i fysiska termer och liknande svar  
B) Input mäts i pengar och output i fysiska termer och liknande svar  
Se sid 232 och 234-236**

Fråga 11 (2 poäng):

I balanserade styrkort (balanced scorecards) används icke-finansiella mått. Ange A) ett icke-finansiellt mått i kundperspektivet respektive B) ett icke-finansiellt mått i det interna perspektivet och beskriv kortfattat syftet med att använda respektive mått. Svara med en kort mening per delfråga.

**Svar: A) Bookings, Market share, Key account orders, Customer satisfaction, Customer retention, Customer loyalty och liknande svar  
B) Capacity utilization, On-time delivery, Quality, Cycle-time (samt tillhörande Processing time, Storage time, Movement time & Inspection time) och liknande svar  
Se sid 398-399**

**Fråga 12 (2 poäng):**

I artikeln av Sherman et al. diskuteras två studier om ledarskap och stress. Beskriv mycket övergripande och kortfattat A) vad studie 1 handlar om respektive B) vad studie 2 handlar om. Du behöver inte ange vilka resultat de kom fram till. Svara med en kort mening per delfråga.

**Svar:**       **A) Skillnader i stress mellan ledare och icke-ledare och liknande svar**  
                   **B) Skillnader i stress beroende på ledarskapsnivå och liknande svar**  
                   Se artikeln

**Fråga 13 (2 poäng):**

I artikeln av Marginson et al. diskuteras diagnostisk respektive interaktiv användning av prestationsmått. Beskriv kortfattat innebörden av A) diagnostisk användning respektive B) interaktiv användning av prestationsmått.

**Svar:**       **A) Återkoppling/ingripande endast om output avviker från standard och liknande svar**  
                   **B) Kontinuerlig återkoppling/diskussion av output och standards och liknande svar**  
                   Se artikeln

**ANALYSFRÅGA**

- Din uppgift är att analysera informationen i uppgiften med hjälp av relevanta *begrepp* och *samband* i kursens ämnesinnehåll.
- Du behöver inte referera till några särskilda författare.
- TIPS! Skissa först på ett kladdpapper innan du bestämmer dig och skriver ditt slutgiltiga svar i svarsblanketten.

**POÄNGKRITERIER FÖR ANALYSFRÅGAN**

- 0 poäng ges för uppgift som inte besvarats eller besvarats utan analys och utan redovisning av relevanta begrepp och samband i ämnesinnehåll.
- 2 poäng ges för svar som saknar analys och visar brister i redovisningen av begrepp och samband och inte klart refererar till ämnesinnehåll.
- 4 poäng ges till svar som uppvisar en *inte helt genomarbetad analys* av uppgiften, men som redovisar *vissa* begrepp och samband baserade på ämnesinnehåll.
- 6 poäng ges till svar som visar en *relativt genomarbetad analys* av uppgiften och som *relativt uttömmande* redovisar begrepp och samband baserade på ämnesinnehåll.
- 8 poäng ges till svar som, utöver kriterierna ovan, dessutom visar tecken på ett *självständigt* och *väl genomtänkt* resonerande.

**Fråga 14 (8 poäng):**

Du ska analysera fördelar och nackdelar med belöningsystem med hjälp av begrepp och samband från "Agency theory" (agent/principal teorin) eller från "Motivation crowding theory" (motivationsutträngningsteorin). Du ska endast välja en av dessa två teorier för din analys.

**Svar: Rättningen bygger på en samlad bedömning av användning av relevanta *begrepp* och *samband*, enligt poängkriterierna, i relation till vald teori. Upprepningar, inkonsekvent argumentation och faktafel beaktas. En tydlig koppling till både fördelar och nackdelar med belöningsystem ska framgå av svaret. Se kap. 11 i boken.**